

Til
Miljøverndepartementet
Olje- og energidepartementet
Kommunal- og regionaldepartementet
Enova SF

OPPFØLGING AV ARBEIDET MED ENERGIEFFEKTIVISERING OG FORBUD MOT FYRING MED FOSSIL OLJE

I Meld. St. 21 (2011-2012) *Norsk klimapolitikk*, klimaforliket som ble fremforhandlet på Stortinget og Meld. St. 28 (2011-2012) *Gode bygg for eit betre samfunn* er det nå fastlagt flere gode intensjoner for satsingen på energieffektivisering og det er varslet et forbud mot fyring med fossil olje.¹

Naturvernforbundet vil med dette brevet komme med noen forslag til oppfølgingen av arbeidet og ber samtidig om et møte med både Miljøverndepartementet, Olje- og energidepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet og Enova for å diskutere punktene vi tar opp i brevet:

1. *Mål for energieffektivisering*

Kommunal- og regionaldepartementet bør få ansvaret for å fastsette et mål for energieffektivisering i bygg. Målet må formuleres som et absolutt tall i form av reelle reduksjoner med utgangspunkt i dagens forbruk. Det bør settes et mål om å redusere energiforbruket med 7 TWh innen 2020 og 40 TWh innen 2040.

2. *Virkemidler for energieffektivisering og energiomlegging*

Regjeringen bør utrede en ordning med energispareforpliktelser (hvite sertifikater). Inntil videre må det gis et sjablongmessig og teknologinøytralt tilskudd til husholdninger gjennom Enova. Vi foreslår i dette brevet hvordan en slik tilskuddsordning kan utformes.

3. *Forbud mot fyring med fossil olje*

Miljøverndepartementet må sørge for at det utredes hvordan et forbud mot fyring med fossil olje kan iverksettes. For å få fart på utfasingen bør avgiften på fyringsolje økes og støtteordningen til fornybar oppvarming forbedres.

4. *Energirådgivning*

Naturvernforbundet mener at det bør opprettes en nasjonal tilskuddsordning, f.eks. under Enova, for kommuner som ønsker å hjelpe innbyggerne med å spare energi. På denne måten kan kommunene tilby en uavhengig rådgivningstjeneste med nærhet til brukerne

1. Mål for energieffektivisering

Naturvernforbundet har lenge etterlyst et mål for energieffektivisering og er glad for at Stortinget, inkludert regjeringspartiene, nå ønsker dette. Vi forventer at målet blir ambisiøst siden regjeringen i klimameldingen har varslet at den vil «reducere samlet energibruk vesentlig i byggsektoren i 2020».²

Det er tidligere gjort flere utredninger som viser at sparepotensialet i bygninger er stort. Lavenergiutvalget, nedsatt av Olje- og energidepartementet, viste at det var mulig å redusere byggsektorens energiforbruk med 10 TWh i løpet av 10 år og halvere forbruket innen 2040. Arnstad-utvalget som var satt ned av KR D, viste det samme. Enova kom tidligere i år med en studie som viste at det reelle potensialet for redusert energiforbruk i

¹ Vedlagt er et utdrag fra klimameldingen, klimaforliket og bygningsmeldingen med de vedtakene vi viser til i brevet.

² Meld. St. 21 (2011-2012) s. 12

norske boliger og yrkesbygg frem til 2020 er på rundt 7,5 TWh. Enova har derimot erkjent at det er en svakhet ved studien at enkle sparetiltak i boliger ikke er vurdert og at potensialet i studien er for lavt.³

Naturvernforbundet mener at målet bør baseres på de potensialstudiene som er gjort og at det må formuleres som et absolutt tall i form av reelle reduksjoner med utgangspunkt i dagens forbruk. Utformingen av målet bør i hovedsak være et ansvar for KR D som har ansvaret for byggsektoren. OED, med ansvaret for energiområdet og Enova, bør imidlertid involveres i arbeidet.

Naturvernforbundet mener det må gjennomføres tiltak som reduserer byggsektorens energiforbruk med 10 TWh i løpet av 10 år. Det bør settes et mål om å redusere energiforbruket med 7 TWh innen 2020. Dette tilsvarer 1 TWh per år som vil si 7 TWh for perioden 1. januar 2013 til 1. januar 2020. I tillegg bør det settes et mål om å redusere forbruket med 40 TWh innen 2040.

I målet bør det differensieres mellom:

- Nybygg
- Større bygg (over 1000 m² / mer enn 100 000 kWh årlig besparelse)
- Småbygg/husholdninger

Tallfestede mål er viktig for å ha noe å styre etter. Realisering av det store energisparepotensialet er et langsiktig arbeid som vil gi varige positive effekter. Med elsertifikatmarkedet på plass og forventninger om et kraftoverskudd i Norge og Norden de neste årene, er det ekstra viktig med fokus på energieffektivisering. Økt produksjon kan føre til et økt forbruk om ikke arbeidet med energieffektivisering prioriteres. Energien som frigjøres ved energisparing må brukes til å erstatte forbruket av fossil energi og på den måten bidra til å kutte i klimagassutslippene.

2. Virkemidler for energieffektivisering og energiomlegging

Regjeringen er i klimaforliket bedt om å legge frem forslag for Stortinget «med virkemidler som bidrar til å utløse betydelig energieffektivisering og energiomlegging fra fossile til miljøvennlige kilder i private husholdninger».

Naturvernforbundet mener at støtten til energisparing i prinsippet bør være minst like høy som støtten til energiproduksjon. Til nå er det satset langt mer på energiproduksjon enn energisparing, selv om energisparing har flere positive effekter. Bruker vi mindre energi kan det produseres mindre og dermed forhindrer vi både naturinngrep og klimagassutslipp. Det vil også kunne gi næringsliv og husholdninger en lavere energiregning.

Dagens støtte til energisparetiltak må økes. Dette kan gjøres gjennom Enova eller andre virkemidler som for eksempel energispareforpliktelser (hvite sertifikater). Naturvernforbundet har tidligere bedt regjeringen utrede en ordning med energispareforpliktelser, og vi vil med dette brevet gjenta ønsket. Energispareforpliktelser vil gjøre det mulig å oppnå ambisiøse mål uten store utgifter over statsbudsjettet. Enova vil kunne ha en rolle som administrator av ordningen i tillegg til at de fortsatt skal støtte og realisere spydspissprosjektene.

I den nye avtalen som er inngått mellom Olje- og energidepartementet og Enova for de neste 4 årene er det fastsatt at «Enova skal støtte opp om utvikling av mer energieffektive bygg, herunder eksisterende bygg. Fondsmidlene skal også finansiere en satsing på energieffektivisering i boliger».⁴

³ <http://www.tu.no/energi/2012/02/14/-energieffektivisering-er-ikke-bare-for-de-rike>

⁴ Avtale mellom Den norske stat ved Olje- og energidepartementet og Enova (2012), side 6.

Enova har i dag støtteordninger for større bygg, prosjekter som kan frigjøre minst 100 000 kWh/år, som i praksis vil si bygg over 1000 m². Tilskuddsbeløpet kan med fordel oppjusteres for å senke terskelen for slike investeringer for næringsdrivende og større offentlige bygg.

For småbygg/husholdninger tilbyr Enova tilskudd til et begrenset antall tekniske installasjoner. For å nå målet om 10 TWh i løpet av 10 år er det behov for nye virkemidler rettet mot eksisterende småbygg/husholdninger. Dette er den bygningsmassen som bruker mest energi, og som har de minst profesjonelle eierne.

Naturvernforbundet har med utgangspunkt i en styrking av Enovas innsats for energieffektive bygg utformet et forslag til tilskuddsordning for småbygg/husholdninger gjennom Enova. Enova skal i tillegg fortsatt støtte andre tiltak, f.eks. i industrien, og være pådriveren for ny fornybar teknologi.

Naturvernforbundets forslag til tilskuddsordning

Vi mener at det bør innføres et sjablongmessig og teknologinøytralt tilskudd fra Enova til småbygg/husholdninger.

Tilskudd til småbygg/husholdninger bør primært finansieres av brukerne gjennom påslaget på nettariffen og CO₂-avgiften. Enova tar i dag inn 1 øre/kWh på nettariffen. Husholdningene har gjennom mange år innbetalt langt større beløp enn det denne gruppen har fått tilbake i tilskudd.

Hvis det årlig skal gjøres tiltak tilsvarende 1 % reduksjon av forbruket i småbygg/husholdninger vil alle som betaler påslaget på nettariffen på 1 øre/kWh, kunne få et tilskudd på 1 kr/kWh for reduksjonen. Hvis det hadde blitt gitt tilskudd tilsvarende forventet utbetaling for elsertifikatene (20–30 øre/kWh i 15 år), ville utbetalingen for den årlige reduksjonen vært på 3–4,5 kr/kWh. Vi mener at støtten til å begynne med bør ligge et sted mellom 1 krone og 3 kroner. De økte tilskuddene kan enten finansieres ved å øke påslaget på nettariffen til 2 øre/kWh eller gjennom andre overføringer til energifondet.

Naturvernforbundet vil foreslå å etablere en tilskuddsordning basert på følgende kriterier:

- Tilskudd for komponentutskiftning på minimum 2 kr/kWh for beregnet årlig forbruksreduksjon
- Komponentene må minst tilsvare passivhusnivå for å være støtteberettigede
- Tilskuddet må være teknologinøytralt – størst besparelse med hensyn til levetid for tiltaket får størst tilskudd
- Energibesparelsen beregnes ut ifra Oslo-klima (som i TEK)
- For tekniske installasjoner beregnes besparelsen ut ifra normal husstørrelse og bruksmønster
- Tilskudd på under 5000 kroner utbetales ikke

Ved å gi 2 kroner per sparte kWh, vil det for de fleste aktuelle tiltak for husholdninger gi et tilskudd på ca. 25 % av investeringene (se vedlegg). Arnstad-utvalget foreslo et støttenivå på fra ca. 20 % til ca. 40 % av estimerte merkostnader.⁵

3. Forbud mot fyring med fossil olje

Naturvernforbundet stiller seg svært positiv til at det nå er blitt bred politisk enighet om et forbud mot fyring med fossil olje i husholdninger og til grunnlast i øvrige bygg i 2020.

Vi mener at Miljøverndepartementet i oppfølgingen av klimaforliket må utrede ulike måter å gjennomføre et slikt forbud på. Et forbud kan gjennomføres f.eks. gjennom

⁵ KRDs arbeidsgruppe for energieffektivisering av bygg, s. 66

forurensningsforskriften eller byggteknisk forskrift. Både KR D og OED må være involvert i arbeidet. Det er viktig at det så tidlig som mulig blir klart hvordan forbudet iverksettes, slik at markedet kan forberede seg. Det må legges ned en betydelig innsats de nærmeste årene slik at det er mulig å innføre forbudet fra 2020.

Miljøverndepartementet ved Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif) bør ha ansvar for å følge opp kommunenes arbeid med utfasing av oljefyring både i egne bygg og hos kommunens innbyggere. Klif bør utarbeide årlige rapporter om antall nedgravde oljetanker og oljefyrte ildsteder på kommune- og fylkesnivå, slik at arbeidet kan følges opp tilstrekkelig i utfasingsperioden. Kombinert med SSBs statistikk over solgt fyringsolje på fylkesnivå, vil dette kunne gi en god oversikt over progresjon og behov for tiltak før fullstendig utfasing innen 2020.

Vedtaket i klimaforliket sier at det er behov for støtteordninger fra 2013 og øvrige virkemidler i en overgangsperiode. Naturvernforbundet foreslår at det innføres en ekstra avgift på fyringsolje som øremerkes tilskudd til utfasing. Tilskudd til husholdninger og småbygg som faser ut bruk av fyringsolje/parafin, tilgodeses med et ekstra tilskudd ut over det som gis basert på energibesparelse (se vedlegg).

I dag er Sveriges energi- og klimaavgifter på fyringsolje på om lag 3,40 kr/liter, mens de i Norge er på 1,60 kr/liter for svovelfri olje. Erfaringene fra Sverige viser at prisforskjellen mellom fyringsolje og fornybare oppvarmingsløsninger er sentralt for å fase ut fossil energi. Da Sverige økte CO₂-avgiften, sank forbruket av fossil fyringsolje med 72 prosent fra 2001 til 2007.⁶

Naturvernforbundet mener regjeringen bør øke avgiftsnivået på fyringsolje til svensk nivå, og at avgiften på naturgass økes tilsvarende, sett i forhold til CO₂-mengden ved forbrenning. Eventuelle ulemper dette medfører enkelte grupper, f.eks. landbruket, bør kompenseres for på andre måter. Vi håper at en første økning kommer i statsbudsjettet for 2013.

4. Energirådgivning

I bygningsmeldingen står det at «Regjeringa vil at Bygg21 skal greie ut moglege opplegg for regionale rådgjevingssenter» og «Regjeringa vil tilrå kommunane å etablere eit lågterskeltilbod der bustadeigarar i kommunen kan få rådgjeving om korleis utbetring kan utførast på gode måtar».⁷

Dagens rådgivningstjeneste som Enova tilbyr, er ikke tilfredsstillende for privatpersoner som vil gjennomføre energisparetiltak. Behovet for uavhengig energirådgivning ansikt til ansikt er stort. Naturvernforbundet stiller seg positiv til en lokalt forankret rådgivningstjeneste. For mange boligeiere er det nødvendig med konkrete råd tilpasset sin bolig. Som bygningsmeldingen trekker frem, er det også gode erfaringer med en slik ordning fra Asker kommune. De færreste kommuner vil derimot med begrensede midler være i stand til å drive en slik tjeneste. Vi forventer at Kommunal- og regionaldepartementet tilrettelegger slik at kommunene har midler og kompetanse til å drive tjenesten.

Naturvernforbundet mener at det i første omgang bør opprettes en nasjonal tilskuddsordning, f.eks. under Enova, for kommuner som ønsker å hjelpe innbyggerne med å spare energi. På denne måten kan kommunene tilby en uavhengig rådgivningstjeneste med nærhet til brukerne.

⁶ Se kap. 1.3 her:

<http://webbshop.cm.se/System/TemplateView.aspx?p=Energimyndigheten&view=default&cat=/Rapporter&id=04d667ece1ca4a96b4ee68da4681184e>

⁷ Meld. St 28 (2011-2012) s. 48

Avslutning

Vedtakene som er fattet for å få ned energiforbruket og klimagassutslippene fra norske bygninger, er positive. Nå er vi veldig spente på oppfølgingen. Vi forventer at de gode intensjonene følges opp med konkrete tiltak, og vil gjerne bidra til dette fra vår side. For å utdype det vi har presentert i dette brevet, ber vi derfor om et møte med Miljøverndepartementet, Olje- og energidepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet og Enova.

Med vennlig hilsen
Naturvernforbundet

Lars Haltbrekken
leder

Vedlegg:

- Eksempler på tiltak/oppgraderinger i eksisterende bygg som kan være støtteberettiget fra Enova, med anslagsvise besparelser og tilskuddsnivåer
- Utdrag fra klimameldingen, klimaforliket og bygningsmeldingen

Eksempler på tiltak/oppgraderinger i eksisterende bygg som kan være støtteberettiget, med anslagsvise besparelser og tilskuddsnivåer

BYGGELEMENT	EKSISTERENDE	TILSKUDDSBERETTIGET	ÅRLIG BESPARELSE PER M²	Tilskudd ved 2 kr/kWh
Vindu	2-lags isolerglass	3-lags energiglass	200 kWh	400 kr/m ²
Loftsisolasjon	10 cm	40 cm	35 kWh	70 kr/m ²
Yttervegg	10 cm	25 cm	17 kWh	34 kr/m ²
Kjellervegg	Betong, uisolert	10 cm utvendig isolasjon	270 kWh	540 kr/m ²
Rehab til passivhusnivå	TEK før 87	Passivhusnivå	150 kWh m ² gulvflate	300 kr/m ² (700 kr i dag)
Varmegjenvinning dusj	Ingen	50 % effekt	1-3000 kWh per familie	4000 kr
Varmepumpe luft-vann	Olje eller direkte el	50 % besparelse varme	7 000-12 000 kWh per hus	20 000 kr + 10 000 ved konvertering fra olje
Varmepumpe væske- vann	Olje eller direkte el	75 % besparelse varme	10 500-18 000	30 000 kr + 10 000 ved konvertering fra olje
Fryser	Gammel	A+++	400 kWh per stk	500 kr (redusert pga kortere levetid og tidsbegrenset til A+++ har vesentlig markedsandel)

Utdrag fra klimameldingen, klimaforliket og bygningsmeldingen

Fra klimameldingen:

- Skjerpe energikravene i byggeteknisk forskrift til passivhusnivå i 2015 og nesten nullenerginivå i 2020. Regjeringen vil senere fastsette bestemmelser som definerer passivhusnivå og nesten nullenerginivå. Beslutning om kravnivå gjøres på bakgrunn av utredninger av samfunnsøkonomiske og helsemessige konsekvenser og kompetansen i byggenæringen.
- Innføre komponentkrav for eksisterende bygg og klargjøre for hvilke byggearbeider og komponenter disse kravene skal gjelde, blant annet ut fra en vurdering av energieffekter og kostnader.
- Fase ut bruken av oljekjeler i husholdninger og til grunnlast fram mot 2020. Dette skal blant annet kunne skje ved at Enova kan gi tilskudd til husholdninger.
- Sørge for at staten som byggherre og eiendomsbesitter er pådriver i arbeidet med energiomlegging og utfasing av fossile brensler i bygningsmassen.

Fra klimaforliket:

- Stortinget ber regjeringen innføre forbud mot fying med fossil olje i husholdninger og til grunnlast i øvrige bygg i 2020. Dette forutsetter støtteordninger fra 2013 og øvrige virkemidler i en overgangsperiode. Forbudet og utfasingen må utformes med nødvendige unntak og slik at forsyningssikkerheten ivaretas. Unntakene utredes nærmere før forbudet endelig vedtas.
- Stortinget ber regjeringen komme tilbake med et mål for energieffektivisering i bygg i løpet av 2012.
- Stortinget ber regjeringen legge frem forslag for Stortinget med virkemidler som bidrar til å utløse betydelig energieffektivisering og energiomlegging fra fossile til miljøvennlige kilder i private husholdninger.

Fra bygningsmeldingen:

- Regjeringa vil at Bygg21 skal greie ut moglege opplegg for regionale rådgjevingssenter.
- Regjeringa vil tilrå kommunane å etablere eit lågterskeltilbod der bustadeigarar i kommunen kan få rådgjeving om korleis utbetring kan utførast på gode måtar.